

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

<i>Єременко Олександр Михайлович</i> ГІПОТЕТИЧНА МОЖЛИВІСТЬ МІСТИЧНОГО КОМУНІЗМУ	326
<i>Смазнова Ірина Сергіївна</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ПРОБЛЕМУ ФІЛОСОФІЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА МЕДІАПРАКТИК.	328
<i>Капустіна Надія Борисівна</i> РЕКЛАМА У МАС-МЕДІА: ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	331
<i>Сумарокова Людмила Миколаївна</i> «ЦІННОСТІ» ТА «ІНТЕРЕСИ» В СУЧАСНИХ АРГУМЕНТАТИВНИХ ПРАКТИКАХ	335
<i>Крижановська Тетяна Олександрівна</i> КОНЦЕПТ САМОСТІ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ТРАНСЦЕНДЕНТАЛІЗМІ.	338
<i>Токар Людмила Вікторівна</i> ПРОБЛЕМА ОЦІНКИ РІВНЯ АБДУКТИВНОГО МИСЛЕННЯ КАНДИДАТІВ ПІД ЧАС ТЕСТУ НА КОГНІТИВНІ ЗДІБНОСТІ.	342
<i>Польовий Святослав Сергійович</i> НАРАТИВ ЯК ФОРМА ВЛАДИ.	345
<i>Максимчук Діна Дмитрівна</i> ЗАЛЕЖНІСТЬ ТА САМОДОСТАТНІСТЬ ЯК ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНІ КАТЕГОРІЇ.	348
<i>Скриннік Руслан Алізамінович</i> ІСТОРИЧНИЙ ПРОЦЕС У КОНТЕКСТІ СВІТ-СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ	351
СЕКЦІЯ 18. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	
<i>Кормич Людмила Іванівна, Кормич Анатолій Іванович</i> ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ ЯК ДЕМОКРАТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗШИРЕННЯ УЧАСТІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: МОЖЛИВОСТІ І ЗАСТЕРЕЖЕННЯ	355
<i>Вітман Костянтин Миколайович, Капсамун Олег Георгійович</i> СТРАТЕГІЯ «ЗВОРОТНОГО КІСІНДЖЕРА» В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ КОНФРОНТАЦІЇ: ГЕОПОЛІТИЧНА ДИЛЕМА США	358
<i>Мамонтова Елла Вікторівна</i> СЕМІОТИКА ЯК АКТУАЛЬНИЙ МЕТОД ПОЛІТИЧНОЇ АНАЛІТИКИ У ДОБУ ГІБРИДНИХ ВІЙН.	361
<i>Завгородня Юлія Володимирівна</i> ПОЛІТИКА ЗАХИСТУ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТЬ	363
<i>Козьмич Альона Віталіївна</i> ВИМУШЕНИЙ ЦИФРОВИЙ АВТОРИТАРИЗМ ЯК БЕЗПЕКОВИЙ ВИКЛИК В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ.	366
<i>Краснопольська Тетяна Миколаївна, Каприця Роман Олександрович</i> РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ У ПРОЦЕСІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ)	368
<i>Сушко Анатолій Іванович</i> ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	371
<i>Лисянський Павло Леонідович</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОПЕРАЦІЇ ЯК ВИКЛИК НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ БЕЗПЕЦІ ДЕМОКРАТІЇ	373
<i>Железков Андрій Іванович</i> СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ЗА РІЗНИХ ВИДІВ ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ.	377
СЕКЦІЯ 19. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	
<i>Яковлев Денис Вікторович</i> ПОЛІТИЧНА ПРОПАГАНДА ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЧАС: МІФОЛОГІЯ МАЙБУТНЬОГО.	380

передають, які емоції викликають та як впливають на сприйняття політичних подій та акторів.

Таким чином, застосування семіотики в політичній аналітиці дозволяє отримати глибше та більш нюансоване розуміння політичних процесів, виявити приховані механізми впливу та краще прогнозувати політичну поведінку. Це цінний інструмент для дослідників, політичних консультантів та діючих політиків, всіх, хто прагне критично осмислювати політичну реальність та протистояти гібридним впливам тих політичних сил, які намагаються переформатувати світ відповідно до власних уявлень про ідеальний світовий порядок.

Список використаних джерел:

1. Мамонтова Е. В. Символи і коди політики та культури: курс лекцій. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. 260 с.
2. Ділі Дж. Основи семіотики / пер. з англ. та наук. ред. А. Карась. Львів : Арсенал. 2000, 232 с.

Ключові слова: політичний аналіз, методологія політичних досліджень, семіотика, гібридна війна, символ.

Keywords: political analysis, political research methodology, semiotics, hybrid war, symbol.

Завгородня Юлія Володимирівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри політичних теорій, кандидат політичних наук, доцент*

ПОЛІТИКА ЗАХИСТУ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТЬ

Сучасні виклики вимагають системного переосмислення категоріального апарату, пов'язаного з політикою захисту, її завданнями, функціями та принципами. Це, у свою чергу, сприяє формуванню ефективних механізмів реагування на загрози, прогнозування ризиків та зміцнення оборонного потенціалу держави. У контексті збройної агресії, гібридних загроз, кібернетичних атак та інформаційних війн, питання забезпечення національної безпеки набуває особливої ваги.

Вивчення понять «захист» та «національна безпека» у політичному дискурсі дозволяє виявити взаємозв'язки між державною політикою, правовими інститутами, безпековими стратегіями та громадянським суспільством. Адже саме чітке розуміння та інтерпретація цих понять є передумовою розробки збалансованої та ефективної державної політики. Крім того, теоретична основа формує міждисциплінарний характер, оскільки охоплює політичні, правові, соціальні й гуманітарні виміри безпеки, що підкреслює його значущість у сучасних умовах глобальної нестабільності та трансформації системи міжнародних відносин.

В умовах військової агресії РФ проти України варто оцінити комплекс заходів, які формують уявлення про політику захисту. Основним базовим напрямком захисту в країні, можна відзначити – збереження життя та здоров'я громадян, яке проявляється через розвиток збройних сил, модернізацію військової техніки, удосконалення оборонної доктрини.

Базовим елементом у системі захисту є реалізація політики через систему законів та підзаконних актів, які забезпечують захист державного суверенітету та територіальної цілісності. Також, на наддержавному рівні важливу роль відіграють безпекові союзи, які демонструють вектор розвитку та міжнародну підтримку у формі оборонних договорів.

Важливу складову політики захисту відіграє гуманітарний напрямок, який проявляється у захисті цивільного населення в умовах воєнного стану або збройного конфлікту. В умовах російсько-української війни гуманітарний напрямок реалізується державою, міжнародними організаціями та країнами-партнерами, які приймають українських громадян на прихисток та надають мінімальні можливості для існування.

Як показує досвід війни, важливим елементом захисту в країні є фінансова стійкість, яка формується з різних економіко-утворюючих чинників. Так, політика протекціонізму в умовах війни – це система економічних і політичних заходів, які держава впроваджує з метою захисту власного внутрішнього ринку, критично важливих галузей, національного виробника і ресурсів у період воєнного конфлікту або загрози національній безпеці. У випадку України, з 2022 року активно впроваджуються елементи протекціонізму: пріоритет у держзамовленнях для вітчизняного ОПК, обмеження на вивіз аграрної продукції, підтримка внутрішніх IT-ініціатив тощо [1].

Окрім цього, в сучасних умовах політика захисту тісно поєднується з політикою національної безпеки та охоплює військову, інформаційну, енергетичну, екологічну та кібербезпеку [2].

Національна безпека України в умовах війни набула критичного значення, оскільки збройна агресія Російської Федерації з 24 лютого 2022 року спричинила масштабні виклики для державного суверенітету, територіальної цілісності та стабільності суспільства. У відповідь на ці загрози Україна запровадила правовий режим воєнного стану, що охопив усю територію країни та передбачає тимчасові обмеження прав і свобод громадян задля забезпечення національної безпеки.

У цих умовах національна безпека розглядається як комплекс заходів, спрямованих на захист життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз. Зокрема, особливу увагу приділяють інформаційній безпеці, оскільки інформаційна війна стала додатковим викликом, включаючи кібератаки, маніпуляції в соціальних мережах та використання психологічних технологій для дестабілізації [3].

Крім того, війна спричинила міграційну кризу та втрату людського капіталу, що також розглядається як загроза національній безпеці. Ці фактори вимагають

розробки нових підходів до забезпечення безпеки, включаючи адаптацію державного управління та соціальної політики до умов воєнного часу.

Політика захисту та національної безпеки виступає ключовим елементом збереження суверенітету, територіальної цілісності та стабільності держави в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз. У сучасному глобалізованому світі, зокрема в умовах збройної агресії проти України, формування ефективної політики національної безпеки передбачає не лише зміцнення оборонного сектору, а й розвиток інформаційної, кібернетичної, економічної та гуманітарної безпеки.

Характеристика понять у цій сфері має значення не тільки для наукового аналізу, а й для практичного формування державних стратегій та інструментів реагування. Комплексний і системний підхід до розуміння категорій «захист», «національна безпека», «загроза» дозволяє вдосконалити законодавче регулювання, забезпечити координацію дій органів державної влади та ефективну мобілізацію ресурсів суспільства.

Отже, чітке розуміння та наукове осмислення ключових понять політики захисту та безпеки є підґрунтям для розробки стратегічних рішень, що відповідають викликам часу та сприяють формуванню стійкої та безпечної держави.

Список використаних джерел:

1. Король М. М., Токар К. В. Основні напрямки формування зовнішньоторговельної політики держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Вип. 49. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/66767/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8C-%D0%A2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%80.pdf>
2. Kormych L., Zavorodnia Y. The concept of modern political confrontation in cyber space. *Journal of Cybersecurity*. 2023. Vol. 9. Iss. 1. URL: <https://academic.oup.com/cybersecurity/article/9/1/tyad017/7240366>
3. Ізбаш К. С., Дерев'янкін С. Л. Національна безпека України в умовах воєнного стану: сучасний стан. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 1. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2024/1/36.pdf>

Ключові слова: політика захисту, національна безпека, політичний процес, воєнний стан, політичні інститути.

Keywords: defense policy, national security, political process, martial law, political institutions.